

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Факультэт музычнага мастатца
Кафедра духавой музыкі

**ВЫВУЧЭННЕ БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ДУХАВЫХ
ІНСТРУМЕНТАЎ**

Вучэбная праграма для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасці
1-18 01 01 “Народная творчасць” напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-02
“Народная творчасць” “Інструментальная музыка” спецыялізацыі
1-18 01 01-02 02 “Інструментальная музыка духавая”

Мінск, 2012

Складальнік:

І.А.Мангушаў, дацэнт кафедры духовай музыкі установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Рэкамендавана да зацверджання ў якасці вучэбнай:

Кафедрай духовай музыкі установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 1 ад 20.09.2012г.)

Саветам факультэта музычнага мастацтва установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № ___ ад 24.09.2012г.)

Адказы за выпуск: Мангушаў І.А.

ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН КУРСА
“ВЫВУЧЭННЕ БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ДУХАВЫХ
ІНСТРУМЕНТАЎ”
(лекцыйныя і практычныя заняткі)

№ п/п	Назва тэмы	Кол-ць аўдыт. гадзін		
		усяго	лекц.	практ.
1	Уводзіны.	1	1	
2	Асновы гукаўтварэння на беларускіх народных духавых інструментах. Амбушур. Выканальніцкае дыханне. Роля языка, поласці рота, гартані.	2	1	1
3	Штрыхі і асноўныя прыёмы ігры на беларускіх народных інструментах.	2	1	1
4	Світковыя народныя духавыя інструменты (дудка, парныя дудкі, пошневая дудка, акарына). Дыяпазон інструментаў, разнакстайнасць інструментаў у залежнасці ад колькасці ігравых адтулін. Дыяпазон, тэмбр, асноўныя выканаўчыя штрыхі. Спалучэнне з іншымі інструментамі. Сямейства дудак. Аднародны ансамбль сямейства дудак (квінтэт).	2		2
5	Парныя дудкі. Асноўныя страя парных дудак. Гукарад, выкананне асноўных штрыхоў. Дыяпазон і выкарыстанне парных дудак як сольнага інструмента.	2		2
6	Акарыны. Віды акарын, храматычныя, дыатанічныя акарыны. Дыяпазон акарын. Дынаміка гучання. Выкарыстанне акарын у сольным і ансамблевым выканальніцтве.	2		2
7	Язычковыя інструменты (жалейка, дуда, саломка, чародка).	2		2
8	Жалека. Віды жалеяк, храматычныя, дыатанічныя жалеякі. Дыяпазон жалеяк. Дынаміка гучання. Выкарыстанне жалеяк у сольным і ансамблевым выканальніцтве. Існаванне жалеяк у розных страях. Сямейства жалеек.	2		2
9	Саломка. Выраб саломкі. Гучанне, нюансіроўка і дынаміка. Выкарыстанне у выканальніцкай практыцы, як эпізадычны, так і сольны інструмент.	2		2

10	Дуда. Віды інструмента ў залежнасці ад строя і колькасці бурдонаў. Выраб і настройка інструмента. Выкарыстанне інструмента, як у сольным, так і ансамблевым выкананні.	2		2
11	Амбушурныя інструменты (труба, рог). Выраб інструмента. Гуказадабывання на інструменце. Прыёмы ігры і гуказадабывання натуральнага гукарада. Выкарыстанне інструмента, як у сольным, так і ансамблевым выкананні.	2		2
12	Спецыяльныя выданні па праблемам выканальніцтва і інструментаўнаўства па беларускім народным духавым інструментам. Майстры па вырабу беларускіх народных духавых інструментам.	1	1	
	УСЯГО:	22	4	18

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

1. Адукацыйны стандарт Рэспублікі Беларусь. ОСРБ 1-16 01 06-11-2008. Высшее образование. Первая ступень. Специальность 1-16 01 06 Духовые инструменты (по направлениям) 1-16 01 06-11 Духовые инструменты (народные)... / исп. и руководитель А.Л.Коротеев; исп.: Н.Л.Кузминич, Р.А.Ровина; Н.П.Яконюк др. – Введ. 07.08.2008. Минск: Министерство образования Республики Беларусь, 2008. – 30 с.
2. Гром, У.М., Крамко А.Я., Мангушаў І.А. **Школа ігры на беларускіх духавых народных інструментах**: у 2 ч. – Вучэб.-метадапам. / У.М.Гром, А.Я.Крамко, І.А.Мангушаў; Бел.дзярж.ун-т культуры і мастацтваў. – Мн., 2005. – **Ч. 1. Сольнае выкананне**. – 259 с.
3. Гром, У.М., Крамко А.Я., Мангушаў І.А. **Школа ігры на беларускіх духавых народных інструментах**: у 2 ч. – Вучэб.-метадапам. / У.М.Гром, А.Я.Крамко, І.А. Мангушаў; Бел.дзярж. у-т культуры і мастацтваў. – Мн., 2005. – **Ч.2. Ансамблевае выкананне**. – 217 с.
4. Гром У.М. **Дударэньку-гаспадэньку: Рэпертуар**. зб. для аматараў ігры на дудзе. – Мн.: Бел ІПК, 1999. – 54 с.
5. Крамко, А.Я. **Беларускія народныя духавыя інструменты**: вучэб.дапам. / А.Я.Крамко; Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў.- Мн., 2005.-34 с.
6. Крамко, А.Я. **Грай, мая дудка! Канцэртныя творы для беларускіх народных духавых інструментаў**: вучэб. дапаможнік / А.Я.Крамко. – Мінск: Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2005. – 100 с.
7. Мангушаў, І.А. **Музычная скарбонка: вучэбны дапаможнік** / І.А.Мангушаў; Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў.- Мн., 2005.-88 с.

Дадаткова

1. Гром У.М. Дуда ў фальклорна-інструментальнай творчасці беларусаў // “Этнашкола» ў сучасным адукацыйным працэсе: вопыт станаўлення і перспектывы развіцця (да 10-годдзя існавання) / Уклад. І навук. рэдакт. праф. І.І.Сучкоў. – Мн.: Бестпринт, 2004. – С- 81 - 86.
2. Коротеев А.Л. Особенности развития духового искусства Восточной Европы: органологическое исследование и эволюция форм народно-инструментального исполнительства на духовых и ударных инструментах // Українська культура в іменах і дослідженнях. Наукові записки Рівненського державного інституту культури. – Вип. III – Рівне: Рівненський державний інститут культури, 1998. – С. 296-320.
3. Коротеев А.Л. Фольклорные духовые инструменты белорусов в этнокультурном воспитании и художественном образовании детей и молодёжи (от музыкальной игрушки до разнообразия национального инструментария). // “Этнашкола» ў сучасным адукацыйным працэсе: вопыт станаўлення і перспектывы развіцця (да 10-годдзя існавання) / Уклад. І навук. рэдакт. праф. І.І.Сучкоў. – Мн.: Бестпринт, 2004. – С- 87-94.

4. Мишуров, Г.С. Белорусское народно-инструментальное искусство: традиции и современность / Г.С.Мишуров. – Мн.: Бел. гос. ун-т культуры, 2002. – 300 с.
5. Коротеев, А.Л. Генезис образования специалистов духового исполнительского искусства Беларуси (народно-инструментального, профессионального и любительского). // Музыкальное искусство и музыкальное образование на рубеже веков: Материалы научных конференций “Беларусь и музыкальное наследие XX столетия: поиски и обретения» (29-30 ноября 2001 г., Минск), «Музыкальное образование в контексте художественной культуры» (10-11 декабря 2002 г., Минск). – Вып. 1. – Мн.: Белорусская государственная академия музыки, 2004. – С. 138-146.
6. Коротеев А.Л. Особенности развития духового искусства Восточной Европы: органо-логическое исследование и эволюция форм народно-инструментального исполнительства на духовых и ударных инструментах // Українська культура в іменах і дослідженнях. Наукові записки Рівненського державного інституту культури. – Вип. III – Рівне: Рівненський державний інститут культури, 1998. – С. 296-320.
7. Коротеев А.Л. Фольклорные духовые инструменты белорусов в этнокультурном воспитании и художественном образовании детей и молодежи (от музыкальной игрушки до разнообразия национального инструментария). // “Этнашкола» ў сучасным адукацыйным працэсе: вопыт станаўлення і перспектывы развіцця (да 10-годдзя існавання) / Уклад. І навук. рэдакт. праф. І.І.Сучкоў. – Мн.: Бестпринт, 2004. – С- 87-94.
8. Коротеев А.Л. Функциональные и этноорганологические особенности белорусских народных духовых инструментов // X Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 24-26 мая 2004 г.) / Рэдкал.: М.А.Бяспалая (адк. Рэд.) і інш. – Мн.: Бел. дзярж. Ун-т культуры і мастацтваў, 2005. – С. 66-72.
9. Короткевич А.О. Народные духовые инструменты белорусов как компонент художественной культуры // Научные труды Республиканского института высшей школы. Философские, гуманитарные науки. – Ред.кол.: М.И.Демчук [и др.]. – Минск: РИВШ 2006. – С. 162-168.
10. Карацееў, А.Л. Народны духавы музычны інструментарый Беларусі як гістарычная сведка развіцця нацыянальнай культуры і яго месца ў сусветнай арганалогіі і арганэфоніі // Зборнік тэзісаў дакладаў на навукова-метадычнай канферэнцыі прафесарска-выкладчыцкага складу, ч. 1. - Мн.: МІК. 1993. - С. 21-26.
11. Карацееў, А.Л. Неардынарная з’ява нацыянальна-выканальніцкага адраджэння // Веснік БДУ культуры і мастацтваў. 2005, № 5. – С. 119-122.
12. Мангушаў, І.А. Праблемы рэканструкцыі, вырабу і ўкаранення ў сучасную музычную культуру старажытных фальклорных духавых інструментаў беларусаў / І.А.Мангушаў // “Этнашкола» ў сучасным адукацыйным працэсе: вопыт станаўлення і перспектывы развіцця (да 10-годдзя існавання) / Уклад. І навук. рэдакт. праф. І.І.Сучкоў. – Мн.: Бестпринт, 2004. – С- 220 – 229.